

3

“I de 20 år, kong Mohammed VI har været ved magten, har vi set kæmpe fremskridt. Landet er nu åbent for investering udefra, vi har hurtigtog og motorveje og infrastruktur. Og jeg kan frit fortælle, hvad jeg mener, uden, at der sker mig noget, så ja, det er nye tider. Men hvor blev mennesket af,” spørger Mahi Binebine.

Manden der ikke ville lukke ned

“Vi er alle i samme båd”. Sætningen er blevet gentaget og gentaget gennem de sidste mange måneder. Skulle nogen være i tvivl, er der anskuelsesundervisning på tv-kanaler verden over. Vi ser de samme tegninger for, hvordan man holder afstand, hvordan man vasker hænder - på fransk tv, på amerikansk tv, på marokkansk tv som på dansk tv

TEKST: Lally Hoffmann, journalist
FOTO: Lally Hoffmann, Mahi Binebine

Hvordan bevarer man sit hoved klart og tænker fremad? Et godt bud kom i hovednyhedsudsendelsen på den franske tv-kanal FR2. TV-holdet var ude i en sen kold natte-time i det tiende arrondissement i Paris for at følge det sociale arbejde blandt de hjemløse.

Der stod han så den ældre mand med kasket og alle sine ejendele i en lille indkøbstaske på to hjul: “Læs litteraturen”, sagde han, “der er svar på, hvordan vi kommer videre”. “Læs Pesten af Albert Camus, det hjælper i den her tid.” Han løftede på kasketten og trillede ud i natten.

DAGEN EFTER TIKKEDE en mail ind med anvisning på, hvor kulturen GRATIS i nedlukningstiden kunne findes på nettet. Unesco førte an med koncerter, film, bøger. Pariseroperaen fulgte efter, det samme gjorde New Yorks Metropolitan Opera, det franske Cinematek og den franske Fnac boghandel. Mailen kom ikke fra Frankrig men fra Marokko. Mahi Binebine, forfatter og maler, var afsenderen – en

utrættelig mand med et afgjort kulturelt engagement. Derfra hans verden går.

Mahi Binebine inviterede på couscous den næstsidste fredag i november 2019 i hjemmet i Marrakech. Det var inden, vi alle lærte at sige coronavirus og Covid-19.

Samtalen dengang omkring bordet handlede om den stigende populisme, frygten for terrorisme og immigration – og hvad Europa og også Maghreb kunne gøre for et bedre samarbejde hen over Middelhavet.

“Ja,” kluklo Mahi Binebine med den lille latter, der aldrig forlader ham, “som forfatter her i det sydlige, føler man sig altid på en slags Don Quixotte mission, der er simpelt hen så meget at tage fat på, så meget, der skal rettes op på.”

“Når jeg gør status, har jeg skrevet 11 romaner – om slaveri, illegal immigration, magtmisbrug, terrorisme, ruiner, korruption – den slags sker selvfølgelig ikke kun her, det sker også i Europa, men når det sker her, rammer det dybere på grund af “*l'ignorance*” – uvidenhed.”

“Du har ret, når du spørger, om ikke Marokko har set store fremskridt i de 20 år, 8

Mahi Binebine er ikke kun forfatter, han er også maler og skulptør, vel nok den mest kendte marokkanske kunstner på den internationale scene. Det er vejen til frihed for det enkelte menneske og omkostningerne forbundet dermed, der er kernen i Mahi Binebines værker. Herunder er det bronzeskulpturen “Le Porteur” - Bæreren, 2012.

3 6

5

I Binebines seneste roman – “Rue du Pardon” møder vi “les cheikhate” og miljøet omkring dem. De er kvinderne, der på en gang tiljubles, når de optræder, men bliver set ned på ude i samfundet. (Bogomslag: Gabriel Boisdron)

kong Mohammed VI har været ved magten. Kæmpe fremskridt, ved du. Landet er nu åbent for investering udefra, og ja, vi har havneanlæggene, terminalerne i Tanger, vi har den enorme solcellepark i Ouarzazate, vi har hurtigtog og motorveje og infrastruktur. Og jeg kan frit fortælle dig, hvad jeg mener, uden, at der sker mig noget, så ja, det er ny tider. Men hvor blev mennesket af? Midt i udviklingen var der noget, man om ikke glemte, så i hvert fald ikke satte forrest – og det var uddannelse. Vi trænger til en Marshallplan for uddannelse. Ingen kan være stolte af, at der ifølge de officielle tal her i landet fortsat er 45% analfabeter blandt mænd og 55% blandt kvinder. *L'ignorance* – uvidenhed er ikke vejen frem.”

HAN ER VOKSET OP i medinaen – den gamle bydel - i Marrakech ikke langt fra den lille gyde, som er blevet titlen på

hans seneste roman – “Rue du Pardon”. I romanen møder vi “*les cheikhate*” og miljøet omkring dem. De er kvinderne, der på en gang tiljubles, når de optræder, men bliver set ned på ude i samfundet. De optræder med de traditionelle sange og orientalske danse – så afgjort en kulturel kunstart – en slags geishaer, om man vil. Nogle bryder igennem og bliver stjerner, ingen længere kan fordømme, men de lever uden for normerne, og normerne tæller i de fleste samfund.

Det er denne vej til frihed for det enkelte menneske og omkostningerne forbundet dermed, der er kernen i Mahi Binebines værker.

Værker i flertal – for Mahi Binebine er ikke kun forfatter, han er også maler og skulptør, vel nok den mest kendte marokkanske kunstner på den internationale scene. Også her er det kæmpende menneske centrum – og det i bogstavelig

forstand. Fanget, spærret inde – men et menneske, der aldrig giver op. Som Mahi Binebine selv fortæller: “Min bror sagde til mig her forleden: “Jeg kom ud fra Tazmamart, du er der stadig!””

TAZMAMART VAR i Marokkos 40 “blytunge år” (*les années de plomb*) det hemmelige fængsel, ingen talte om, men alle vidste, eksisterede. Det var i dette fængsel, broren også landede, fordi han ung og uvidende havde været til stede den dag i Skhirat, hvor der blev forsøgt et attentat mod kong Hassan II i 1971. Broren blev løsladt i 1991.

“Vi var 28 i min celle, 4 overlevede. De, der hadede intenst, var de, der døde, de, der overlevede, var de, der tilgav,” skulle broderen Aziz fortælle Mahi. Menneskets ukuelighed har derfor været Mahi Binebines inspiration.

Da 14 unge i 2003 fra landsbyen Sidi Moumen blev selvmordsbombere og dræbte 45 i Casablanca, tog Mahi Binebine til byen for at finde en forklaring på, hvad der fik 14 unge til dette skridt. Det blev til romanen “*Les Etoiles de Sidi moumen*”, stjernerne fra Sidi Moumen. Den skulle blive udgangspunkt for filmen “*Les Chevaux de Dieu*”– Guds Heste – der som romanen klart udstillede forførelsen af unge uden håb. Et bedre liv efter dette, et mål, en frelse – selv om du hører hjemme på samfundets bund – det krævede så til gengæld, du tog dit eget liv, hvilket i øvrigt ikke er tilladt ifølge islam.

Filmen instrueret af Nabil Ayouch blev en succes og vandt priser – så Mahi Binebine og instruktøren Ayouch blev enige om, at de ville give succesens tilbage til de unge i Sidi Moumen ved netop dér at oprette et kulturcenter for unge, så der var et andet bud på indhold og fremtid end 8

5
Stjernerne i Sidi Moumen - fra de fattige forstæder til de skrå brædder.

den destruktive udlægning af islam, den politiske islamisme, inspireret af wahhabismen fra Saudi-Arabien, og meget langt fra Marokkos moderate maliki opfattelse af islam.

SÅ NETOP HER I Sidi Moumen, hvorfra der havde været grobund for terrorisme, kom så det første kulturelle center med gratis adgang til undervisning, et medicenter med 15.000 bøger, musik, informatik, dans, teater, undervisning i fremmedsprog, så med Mahi Binebines egne ord “ungerne kan forstå, at verden er stor, og verden derude er ikke din fjende, den er din bror”.

“Det er helt enkelt, de skal have at vide, at de kan, når de vil, de skal arbejde for det – men vi tror på dem. Tillid er udgangspunktet. Her kan vi alle blive stjerner.”

Succesen skulle brede sig – i dag er der i alt 5 centre i Marokko – i Fèz, Tanger, Agadir og Marrakech, makkerparret Ayouch og Mahi Binebine står bag – hertil en hel del kulturbusser, der kører til de fjernere områder med lignende tilbud.

LE CENTRE CULTUREL des Etoiles de Sidi Moumen åbnede i 2014 og med kæmpesucces – ungerne elskede det og familierne det med dem. Så kom den dag, hvor 300 skæggede mænd samledes foran centret og råbte, at halvjøden og grønskollingen skulle fjernes og blive væk. Nabil Ayouch har en jødisk mor, og Mahi Binebine er ikke en høj og fyldig mand, men grønskolling må siges at være en meget forkert beskrivelse af ham.

“Direktrisen ringede til os, hvad skal jeg gøre?”, forklarer Mahi Binebine. “Vi besluttede at se tiden lidt an. De var me-

get vrede, det var som om, vi havde stjålet børnene fra dem.”

Baggrunden var også filmen “*Much Loved*” – som Nabil Ayouch havde instrueret. Den handler om udnyttelse og prostitution af marokkanske kvinder til ære for rige mænd fra Golfstaterne, når de opholdt sig i Marokko. Filmen blev forbudt i Marokko. En film, der tog kvinderne i forsvar.

Tiden gik den eftermiddag, mens de 300 skæggede mænd fortsat råbte foran kulturcentret, hvor hverken Ayouch eller Mahi Binebine, som de krævede udleveret, befandt sig.

Så kom kvinderne med børnene, der efter skoletid skulle til kulturcentret – og så skete der noget. De skældte de skæggede ud – “skulle de ødelægge det hele for børnene, ville de være så venlige at tie stille og forføje sig”.

I det lille samfund, hvor alle kender hinanden, var der ingen tvivl om, hvor

5
Dialog mellem religioner. Bronze 2019, Mahi Binebine. Skulpturen står i Binebines egen have i Marrakech.

For Mahi Binebine er målet altid forude. Menneskets ukuelighed er hans inspiration. (Foto: Laurent Moulager)

kvinderne stod, ej heller om deres indflydelse. Og væk luskede de 300 skæggede mænd i stilhed. Mahi Binebine ser salig ud og kluklatteren melder sig.

DET VAR I NOVEMBER 2019 i Marra-kech – i marts 2020 lukkede Danmark og Frankrig ned – og Marokko. Men ikke Mahi Binebine. Godt nok var alle kulturcentre nu lukkede bortset far fjernundervisning i sprog, men med Covid-19 var der helt klare problemer, der krævede handling.

Det lykkedes Mahi Binebine takket være sine kontakter i bund og top at få indsamlet helt basale og nødvendige fødevarer til de mest trængende og få dem bragt ud. På æselryg op i Atlasbjergene til de fjerne landsbyer, der nu i månedsvis har været sikret fødevarer – ingen siger nej til Mahi. Fra den første måneds sikring af 2.000 familier er han nu oppe på 5.000, målet er 10.000 familier. Lukningen i Marokko har været helt strikt med passersedler og bøder.

JO TAK, MAHI BINEBINE har det godt. Op klokken 5 og skrive på den nye roman

– han er allerede halvvejs. Samvær med familien hjemme i huset – nyt og herligt. Ingen rejser til de 10 lande, hans bøger er oversat til for at præsentere dem – og også for at præsentere de kulturelle centre og opskriften på dem, som blandt andet Tyskland har været interesseret i. Kort sagt – nye tider.

Seneste opdagelse – lydbøger, han er optaget af de klassiske russere, Gogol og Dostojevskij, alt imens han summer rundt i sit atelier og maler – for som han siger at give lidt frihed og håb, “til de, der lever i tredje underetage af samfundet.”

Hans motiv har ikke ændret sig. Det er konstant, og ingen virus kan lave om på det. Sådan er det med kulturen – og engagementet. Med hans egne ord: “Der er ingen hemmelige formularer, der skal ARBEJDES.”

Målet er altid forude – Don Quichotte sadler op igen – utrættelig – blot iført den der lille kluklatter, der for os, der kender ham, minder om den normalitet, vi alle længes efter. Bare sådan for at kunne sige og mene det – Vi ses! 9

Din vigtigste arving

... kan være en, du aldrig har mødt

Med en testamentarisk gave til Læger uden Grænser er du med til at sikre et håb og en fremtid for nødlidende børn og voksne.

Arv udgør en vigtig del af de samlede bidrag til Læger uden Grænser. Hvis du overvejer at betænke Læger uden Grænser i dit testamente, kan du få gratis rådgivning og bistand til at udfærdige dit testamente hos Moltke-Leth Advokater. Kontakt Vibeke Samuelson på telefon 33 11 65 11. Alle oplysninger behandles fortroligt, og advokaten har tavshedspligt. Du kan også bestille vores arvefolder på arv@msf.dk.

